

УДК 636.1:619:616.99:631.11(474.53)

ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА СТРОНГІЛЯТОЗІВ КОНЕЙ В УМОВАХ ГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шемет О. С.

Полтавська державна аграрна академія

Отримано дані щодо поширення гельмінтозів у коней в умовах господарств Полтавської області. Встановлено, що в організмі однокопитних тварин паразитують параскариси та збудники стронгілятозів. Запропоновано удосконалений спосіб диференційної діагностики личинок стронгілят із застосуванням барвника з метою подальшої ідентифікації збудників та визначення їх видової приналежності.

Ключові слова: коні, гельмінти

Вступ. Упродовж багатьох років кінь є незамінною твариною в усіх галузях людської діяльності. В умовах нових форм господарювання, фермерським господарствам неможливо обійтися без коней. Роль та значення цих тварин у невеликих господарствах України різної форми власності з кожним роком зростає. Проте інтенсивному розвитку конярства перешкоджають різні хвороби, особливо паразитарні, що, у більшості випадків, перебігають хронічно і спричиняють суттєві збитки конярству [4].

Серед паразитарних хвороб коней особливе місце займають нематодози травного каналу, а саме параскароз та стронгілятози [1, 3].

Стронгілятози – кишкові гельмінтози непарнокопитних. Статевозрілі паразити локалізуються в товстих кишках (ободова, сліпа), а личинки, залежно від виду – в різних органах і тканинах організму коней та інших однокопитних тварин [2].

Стронгілятози коней широко розповсюджені в усьому світі. Питання диференціації збудників до виду залишається актуальним, так як, спираючись на відомі методики культивування, в інвазійних личинках не завжди вдається чітко підрахувати кількість їх кишкових клітин. Тому, удосконалення існуючих методів диференційної діагностики збудників стронгілятозів коней та вивчення видового складу гельмінтозів однокопитних на території Полтавської області потребує подальших досліджень.

Поширення інвазійних хвороб у коней залежить, в першу чергу, від кліматичних та екологічних особливостей, а також від технології ведення галузі конярства. За даними дослідників на території України в окремих господарствах екстенсивність параскарозої та стронгілятозої інвазій у коней досягає 100 % з інтенсивністю до 43 екз. яєць гельмінтів [3, 6].

Визначити видову належність збудників стронгілятозів коней за морфологічною будовою яєць, в більшості випадків, неможливо. Тому, з метою встановлення видового складу стронгілят коней запропонована велика кількість методик (за П. Л. Величкіним, Г. А. Котельниковим, А. М. Петровим та В. М. Гагаріним тощо), які засновані на культивуванні яєць стронгілідного типу до інвазійних личинок. За кількістю кишкових клітин встановлюють вид паразитів [5]. Але за вищезазначеними методиками не завжди можливо точно підрахувати кількість кишкових клітин, що впливає на ефективність діагностики гельмінтозів.

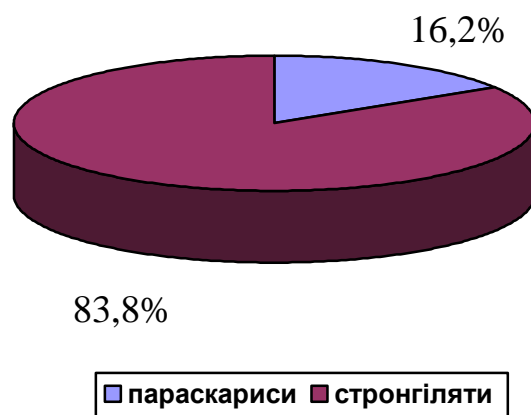
Метою досліджень було вивчення поширення гельмінтозів коней в умовах господарств Полтавської області та удосконалення існуючих методів діагностики стронгілятозів.

У завдання входило встановлення видового складу збудників гельмінтозів коней та запропонування удосконаленого способу диференційної діагностики стронгілятозів однокопитних.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження проводилися на упродовж 2013 року на базі конегосподарств Полтавської області (Полтавський, Диканський, Карлівський, Кобеляцький райони) і навчально-наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії.

Всього досліджено 108 проб фекалій (за Г. А. Котельниковим і В. М. Хреновим, 1983) від коней різних порід та вікових груп. Головним показником під час проведення епізоотологічного обстеження була ураженість коней гельмінтами, тобто екстенсивність інвазії (EI). При цьому визначали належність яєць до відповідної групи гельмінтів. Для визначення виду стронгілят проводили культивування личинок за загальноприйнятою методикою [5] та удосконаленим нами способом із застосуванням барвника.

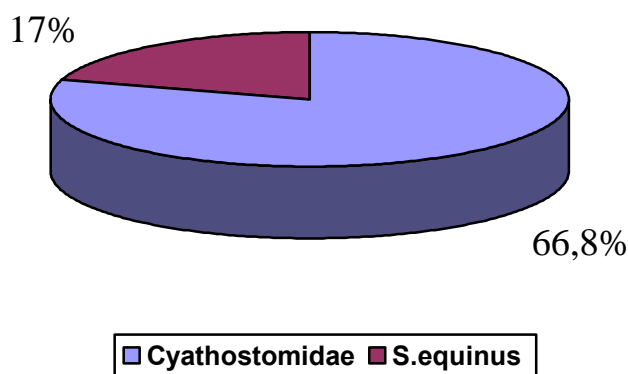
Результати досліджень. За даними гельмінтокопроскопічних досліджень встановлено, що коні на території Полтавської області уражені *Parascaris equorum* (EI=16,2 %) та збудниками стронгілятозів (EI=83,8 %) (рис. 1).

Рис. 1. Поширення гельмінтозів коней в господарствах Полтавської області

В подальшому для диференціації стронгілят та встановлення видового складу гельмінтів нами запропонований удосконалений спосіб діагностики стронгілятозів коней із застосуванням фарби. Запропонований спосіб включає: відбір свіжих проб фекалій, загортання їх у пергаментний папір, перенесення фекалій у чашках Петрі в термостат, витримування проб упродовж 14 днів за температури 26 °С, щоденну аерацію і зволоження. Під час вирощування личинок на ранніх етапах проводилася перевірка їх росту і дозрівання. Для підвищення чіткості зображення при підрахунку кишкових клітин до личинок додавали 15-20 крапель барвника – 1%-го спиртового розчину діамантового зеленого.

За результатами диференційної діагностики стронгілятозів у коней на території Полтавської області виділені два різновиди паразитів: гельмінтів родини Cyathostomidae (EI=66,8 %) та виду *Strongylus equinus* (EI=17 %) (рис. 2).

Рис. 2. Видовий склад збудників стронгілятозів коней в господарствах Полтавської області

Встановлено, що личинки ціатостом досягали інвазійної стадії на 6-ту добу культивування. Разом з тим, кишкові клітини личинок *Strongylus equinus* диференціювалися на 14-ту добу культивування.

Отже, на території господарств Полтавської області коні уражені гельмінтами *Parascaris equorum*, *Strongylus equinus* та родини *Cyathostomidae*, а використання удосконаленого способу диференційної діагностики стронгілятозів дозволяє більш точно підрахувати кількість кишкових клітин інвазійних личинок, що підвищує ефективність ідентифікації паразитів.

Висновки. 1. У господарствах Полтавської області коні інвазовані збудниками *Parascaris equorum* (16,2 %), *Strongylus equinus* (17 %) та родини *Cyathostomidae* (66,8 %).

2. Удосконалений спосіб диференційної діагностики стронгілятозів коней із застосуванням барвника дозволяє більш точно ідентифікувати паразитів за підрахунком кількості кишкових клітин в інвазійних личинках.

В подальшому необхідно вивчити терапевтичну ефективність вітчизняних сучасних лікарських засобів за гельмінтозів коней в умовах господарств Полтавської області.

Список літератури.

1. Головач М. Й. Стан вивчення гуцульської породи коней в Україні / М. Й. Головач, М. М. Головач // Науково-технічний бюлетень. – Харків, 2010. – № 103. – С. 40–50.
2. Двойнос Г. М. Стронгилиды домашних и диких лошадей / Г. М. Двойнос, В. А. Харченко. – К.: Наукова думка, 1994. – 233 с.
3. Кузьміна Т. А. До епізоотології стронгілідозів коней в Україні / Т. А. Кузьміна // Ветеринарна медицина України. – 2006. – № 2. – С. 10–12.
4. Лук'янова Г. О. Асоціативні інвазії: імунологічні та патогенетичні зміни: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора вет. наук.: спец. 16.00.11 «Паразитологія» / Г. О. Лук'янова. – Київ, 2011. – 36 с.
5. Рекомендації щодо гельмінтологічних досліджень тварин / [Пономар С. І., Сорока Н. М., Литвиненко О. П. та ін.] – Біла Церква, 2008. – 78 с.
6. Gawor J. Badania nad małymi słupkowcami (*Cyathostominae*) i ich zwalczaniem u koni wierchowych ze szczegolnym uwzględnieniem lekoopornosci / J. Gawor. – Instytut Parazytologii PAN – 2006. – P. 138.

ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНАЯ ДИАГНОСТИКА СТРОНГИЛЯТОЗОВ ЛОШАДЕЙ В УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВ ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ ШЕМЕТ О.С.

Получены данные распространения гельминтозов у лошадей в условиях хозяйств Полтавской области. Установлено, что в организме однокопытных животных паразитируют параскариды и возбудители стронгилятозов. Предложен усовершенствованный способ дифференциальной диагностики личинок стронгилят с использованием красителя для идентификации возбудителей и определения их видовой принадлежности.

Ключевые слова: лошади, гельминты

***DIFFERENTIAL DIAGNOSIS STRONGYLATOSIS OF HORSES IN THE FARMS OF
POLTAVA REGION
SHEMET O. S.***

The data on the distribution of helminth infections in horses in a farm of the Poltava region. It was found that parascaris and causative agents of the strongylatosis parasitize in the body of hoofed animals. An improved method of differential diagnosis of larval strongyles using dye to further identify pathogens and determine their species has been proposed

Key words: horses, helminthes